

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

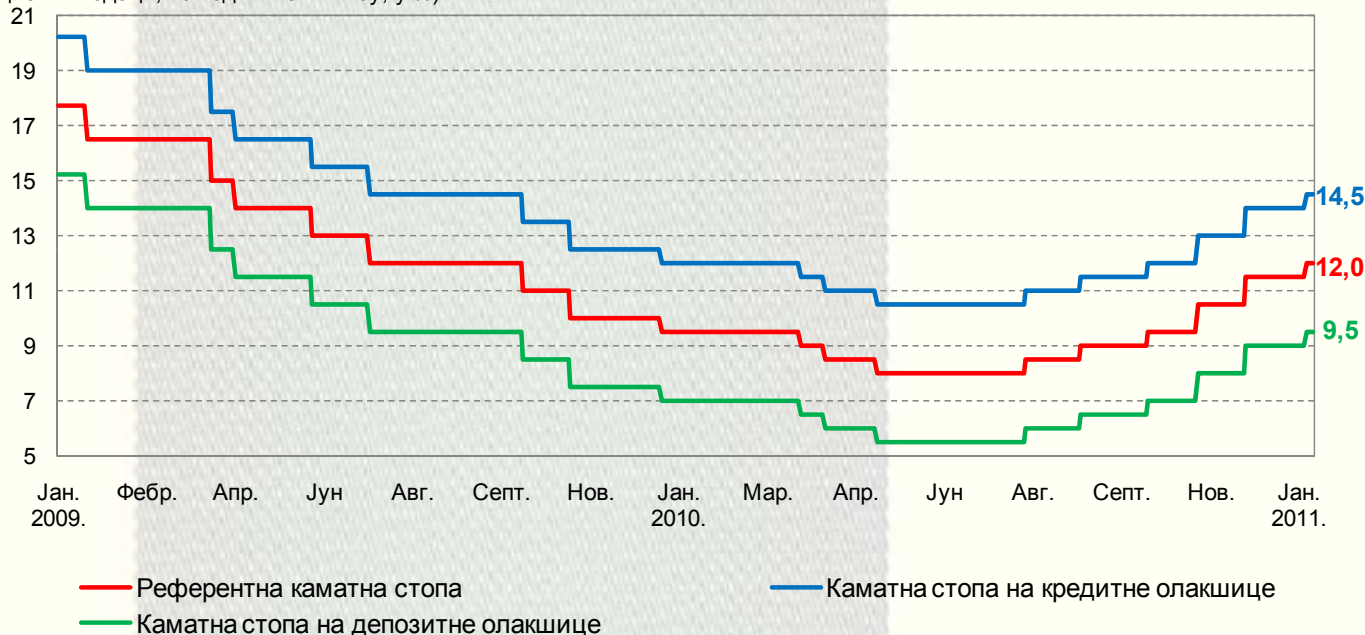
Текућа макроекономска кретања – јануар 2011. године

Др Дејан Шошкић – гувернер Народне банке Србије
Београд, 19. јануар 2011

Референтна каматна стопа повећана за 50 б.п.

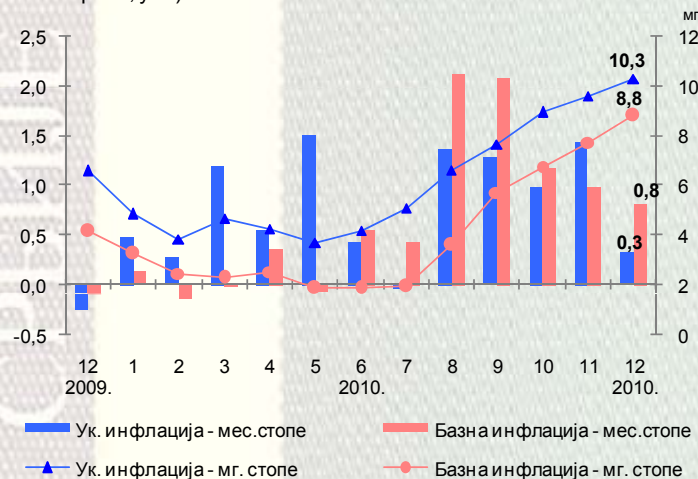
Графикон 1. Кретање коридора каматних стопа Народне банке Србије
(дневни подаци, на годишњем нивоу, у %)

- Повећање степена рестриктивности монетарне политике је неопходно како би се обуздао висока инфлаторна очекивања.
- При доношењу одлуке о степену повећања референтне стопе у обзир је узето и то да ће ниска агрегатна тражња ублажити инфлаторни утицај других фактора.
- Повећање степена рестриктивности је у складу са очекивањима изнетим у новембарском Извештају о инфлацији.

Месечна инфлација у децембру ниска

Графикон 2. Кретање инфлације
(месечни раст, у %)

Графикон 3. Базна инфлација и њене компоненте
(месечни раст, у %)

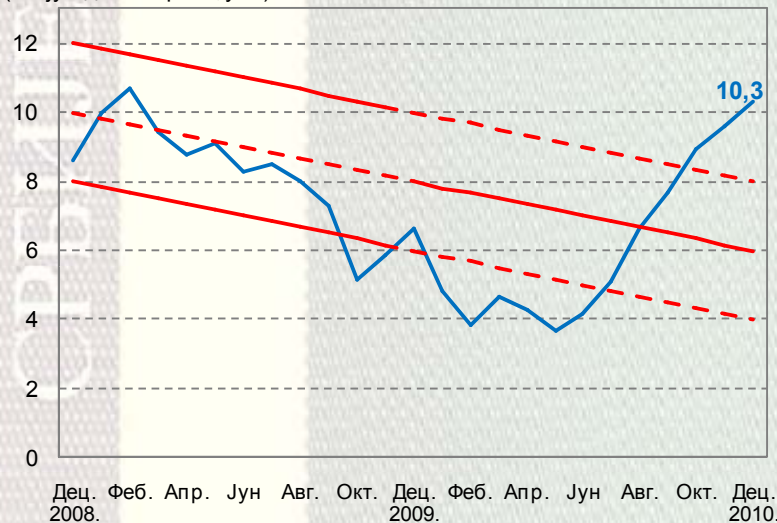
Потрошачке цене у децембру 2010. године

	Пондер	Стопа раста (у %)	Допринос укупној инфлацији (у п.п.)	Децембар, мг (у %)
Потрошачке цене	100	0,3	0,3	10,3
Базна инфлација	66,5	0,8	0,5	8,8
Инд.-прехрамбени пр.	29,8	1,2	0,3	9,0
Базна без хране	36,7	0,5	0,2	8,6
Цене пољопривредних производа	7,5	-3,6	-0,3	17,4
Регулисане цене	26,0	0,3	0,1	12,0
Лекови	2,9	2,5	0,1	10,2

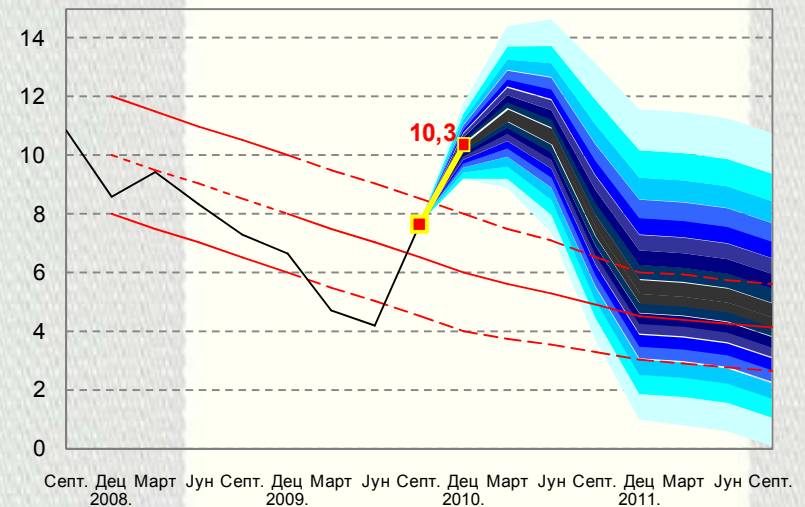
- Ниска месечна инфлација у децембру последица пре свега знатног пада цена пољопривредних производа, али и нижег раста цена лекова и непрехрамбених производа.
- Базна инфлација у паду, у односу на новембар, због знатног успоравања раста непрехрамбене базне инфлације.
- Раст регулисаних цена у децембру нижи од очекиваног, али на нивоу године 12%, што је изнад планираних 9±2%.

Успоравање инфлације од половине 2011. године

Графикон 4. **Кретање индекса потрошачких цена**
(међугодишњи раст, у %)

Графикон 5. **Пројекција инфлације***
(међугодишње стопе, у %)

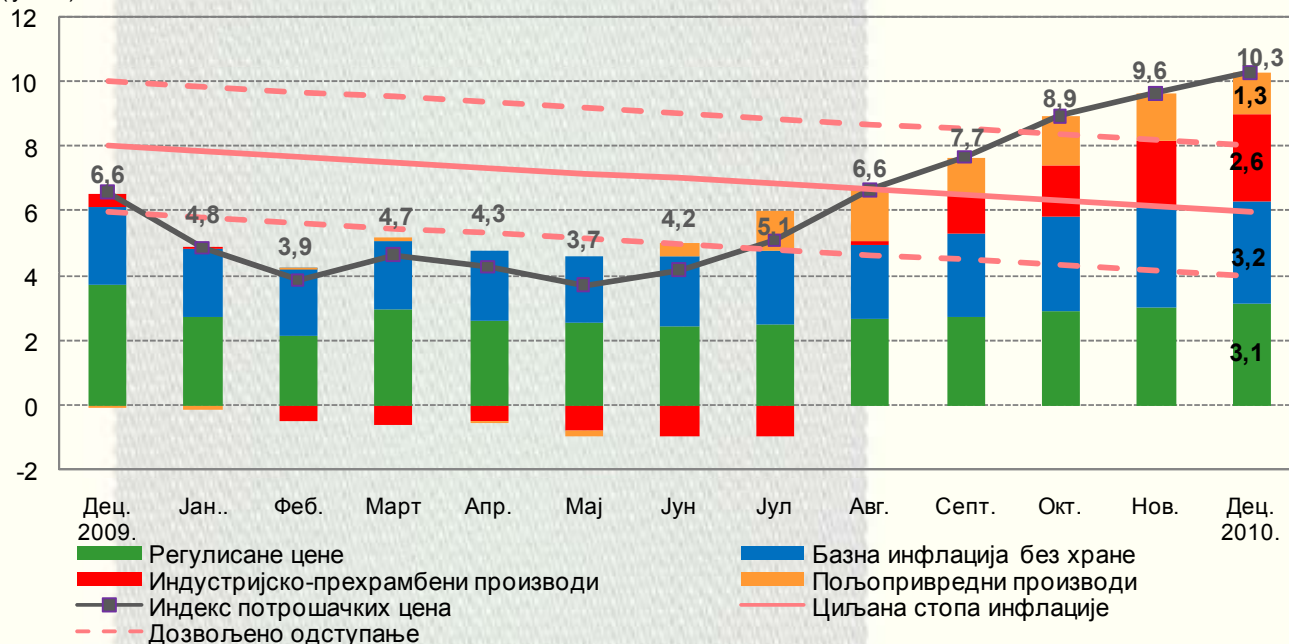

* Извештај о инфлацији - новембар 2010.

- Инфлација је на крају 2010. године износила 10,3% мг., што је изнад горње границе дозвољеног одступања од циља ($6 \pm 2\%$).
- Базна инфлација (индекс потрошачких цена без пољопривредних и регулисаних цена) износила је 8,8% мг.; цене пољопривредних производа порасле су 17,4%, а регулисане цене 12% мг. (друга година заредом изнад договореног раста).
- Планирани раст регулисаних цена за 2009. износио је $13 \pm 2\%$, а остварен је раст од 15,5%, док је за 2010. план био $9 \pm 2\%$, а остварење 12%. Да је раст регулисаних цена био у складу с договореним, инфлација у 2010. би била нижа за 0,8 п.п. (износила би око 9,5% мг.). План за регулисане цене за 2011. је $7 \pm 2\%$.
- У Т1 очекује се наставак раста мг. инфлације, њено задржавање на високом нивоу у Т2, а у другом полугодишту знатнији пад.
- У наредном периоду на инфлациона очекивања ће утицати раст регулисаних цена и цена хране, као и кретање светских цена нафте.

Раст цена хране кључни узрок високе инфлације у другој половини 2010

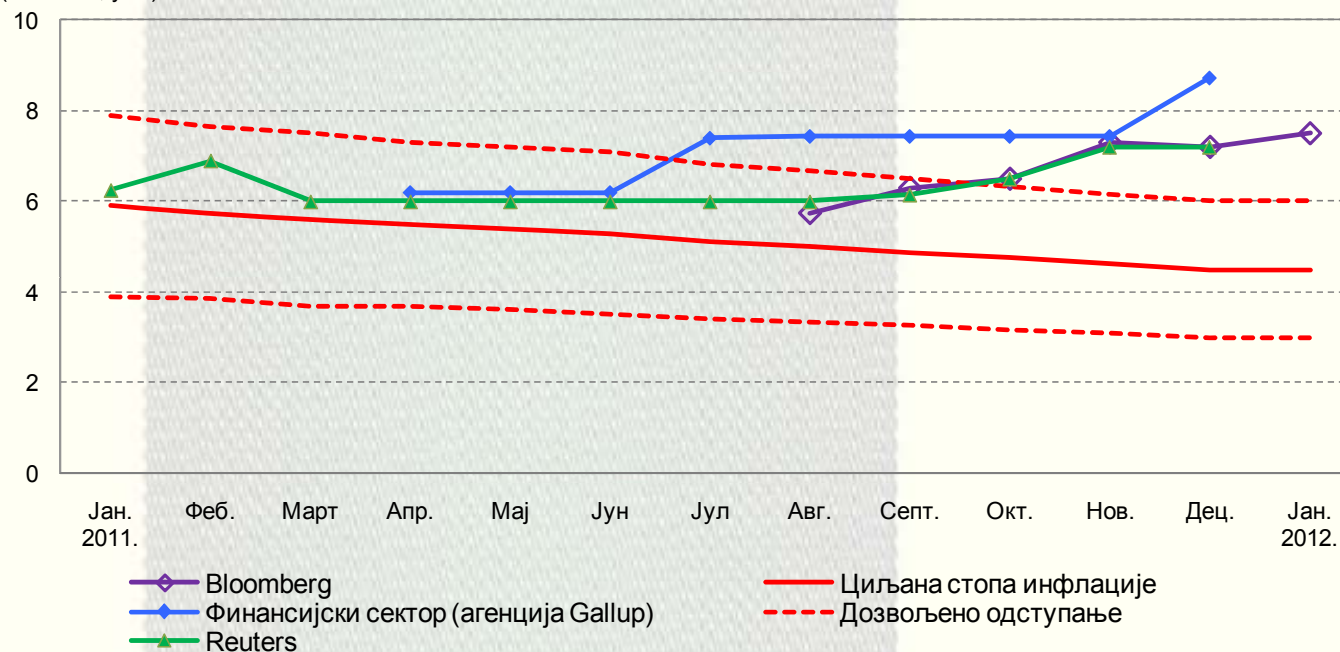
Графикон 6. Допринос компоненти ИПЦ међугодишњој инфлацији
(у п.п.)

- Међугодишња инфлација је повећана са 4,2% у јуну на 10,3% у децембру 2010, што износи 6,1 п.п., у највећој мери као последица поскупљења хране (допринос 4,5 п.п.).
- Процењује се да је само по основу директног ефекта израженије променљивости цена хране у Србији инфлација у 2010. била виша за око 1,5 п.п.
- Раст цена хране резултат је високог раста светских цена пољопривредних производа и специфичности домаћег тржишта хране.
- Убрзање раста осталих цена било је блаже и резултат повећаних инфлационих очекивања.

Раст инфлационих очекивања

Графикон 7. Очекивана инфлација финансијског сектора и циљана инфлација за наредну годину (мг стопе, у %)

- У јануару су инфлациона очекивања финансијског сектора у порасту и изнад горње границе дозвољеног одступања од циља за наредну годину дана.
- Према агенцији Блумберг, финансијски сектор је своја инфлациона очекивања за наредну годину дана кориговао навише, са децембарских 7,2% на 7,5% у јануару.

Наставак пада индустријске производње и низак промет у трговини на мало у новембру

Графикон 8. Кретање индустријске производње
(десезонирани подаци, 2008= 100)

Извор: Републички завод за статистику.

Графикон 9. Кретање реалног промета у трговини на мало
(десезонирани подаци, 2008= 100)

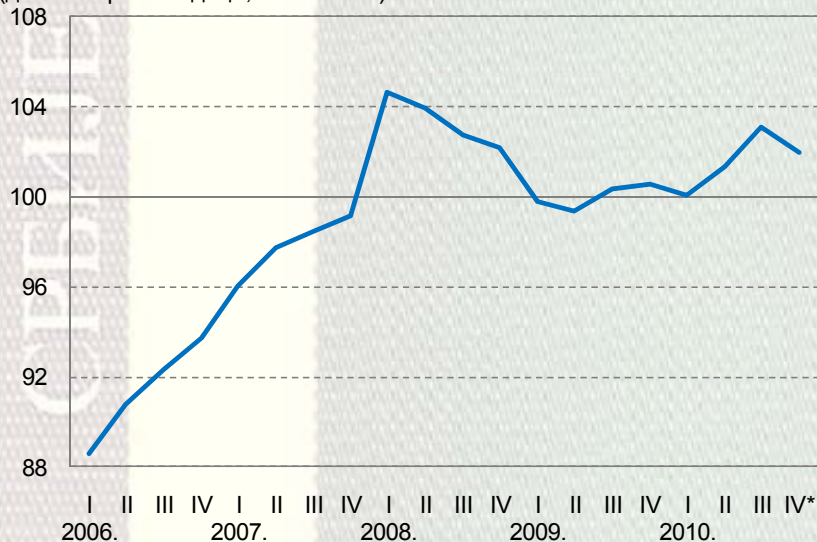

Извор: Републички завод за статистику.

- У новембру је индустријска производња забележила пад од 1,1% десезонирано (0,5% међугодишње), пре свега због пада производње и дистрибуције електричне енергије, гаса и воде, узрокованог неубичајено високим температурама у том месецу.
- Прерађивачка индустрија је благо порасла, 0,4% десезонирано (2,1% међугодишње), што је у највећој мери резултат раста производње прехранбених производа и пића (6,4% десезонирано) и производње дуванских производа (22,2% десезонирано).
- Од септембра 2010. обим промета у трговини на мало стагнира на релативно ниском нивоу.

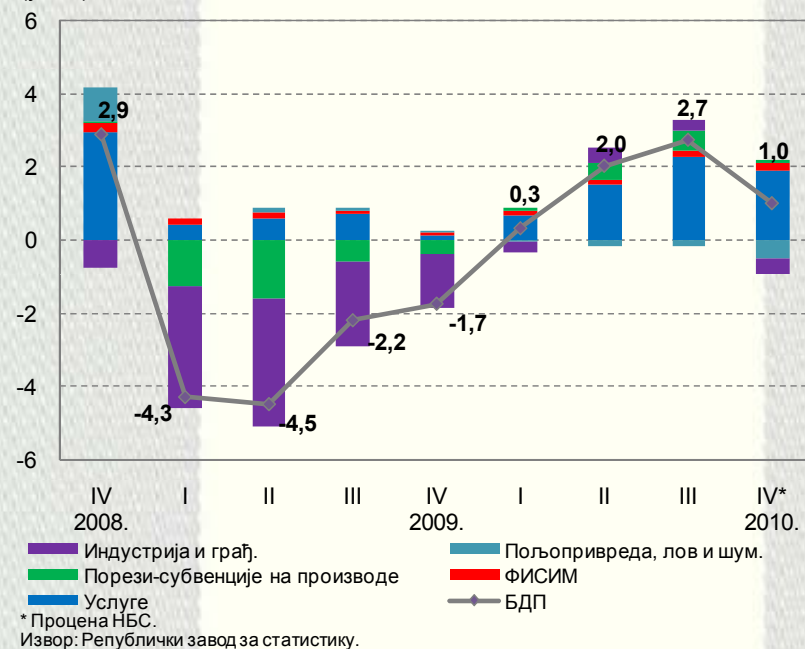
Раст економске активности у 2010. у складу с пројекцијом НБС

Графикон 10. Кретање бруто домаћег производа
(десезонирани подаци, 2009 = 100)

* Процена НБС.
Извор: Републички завод за статистику.

Графикон 11. Доприноси међугодишњем расту БДП-а
(у п.п.)

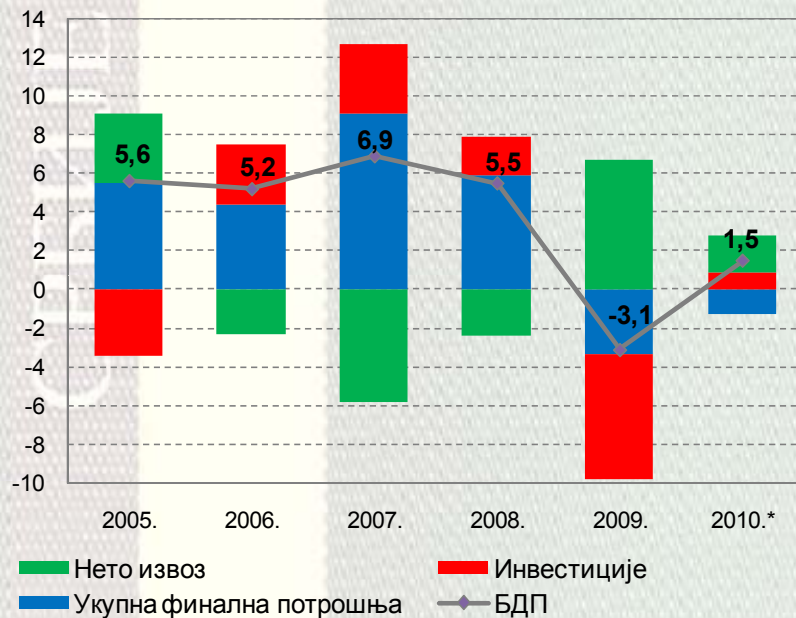

* Процена НБС.
Извор: Републички завод за статистику.

- У Т3 2010. године остварен је нешто виши раст БДП-а, 2,7% међугодишње (1,7% десезонирано), чиме се економска активност приближила предкризном нивоу. Раст је резултат мањег пада пољопривредне производње, као и раста прерађивачке индустрије и промета у трговини.
- Имајући у виду кретање актуелних индикатора економске активности (а посебно пад индустријске производње и низак обим промета у трговини на мало), у Т4 се очекује успоравање међугодишњег раста економске активности.
- Стопа раста економске активности за 2010. годину није ревидирана и очекујемо раст БДП-а од око 1,5%.

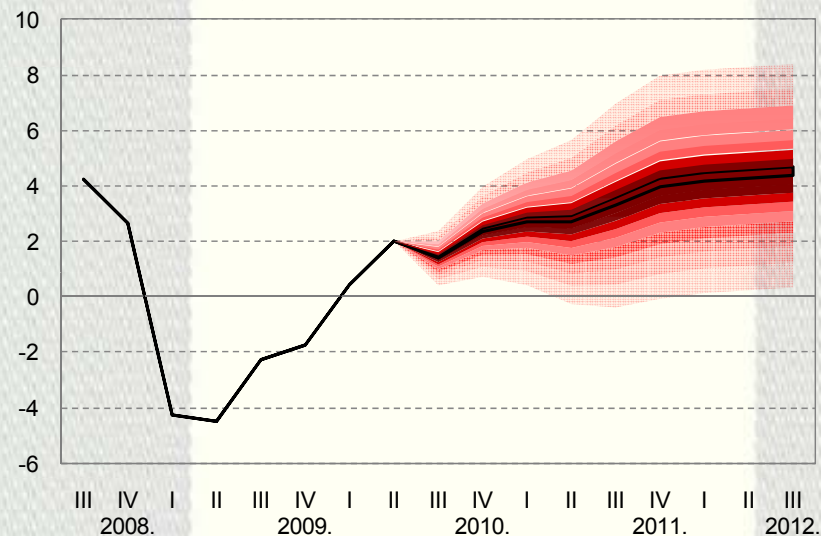
Бржи опоравак економске активности у наредном периоду

Графикон 12. Доприноси међугодишњем расту БДП-а
(у процентним поенима)

* Процена НБС.

Графикон 13. Пројекција раста бруто домаћег производа*
(међугодишње стопе, у %)

* Извештај о инфлацији - новембар 2010.

- Раст БДП-а у 2010. од око 1,5% биће заснован у највећој мери на опоравку екстерне тражње и нижем спољнотрговинском дефициту (допринос нето извоза 1,9 п.п.). Позитиван допринос се очекује и по основу раста инвестиција (допринос 0,9 п.п.). С друге стране, допринос финалне потрошње ће и у 2010. бити негативан (-1,3 п.п.).
- У 2011. години се очекује бржи раст БДП-а (око 3%) по основу опоравка домаће тражње, а пре свега инвестиција. У наредном периоду очекујемо мањи, али и даље позитиван, допринос нето извоза расту економске активности.

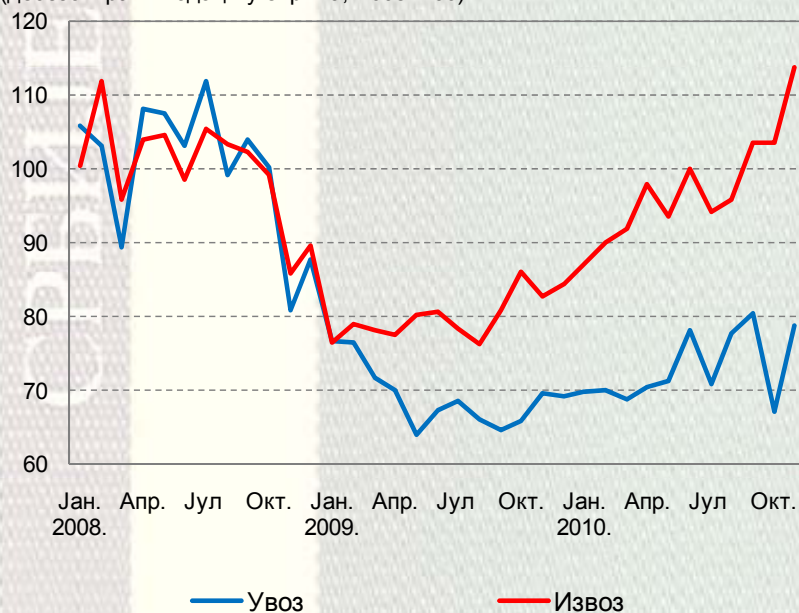
Још увек без опоравка тржишта рада

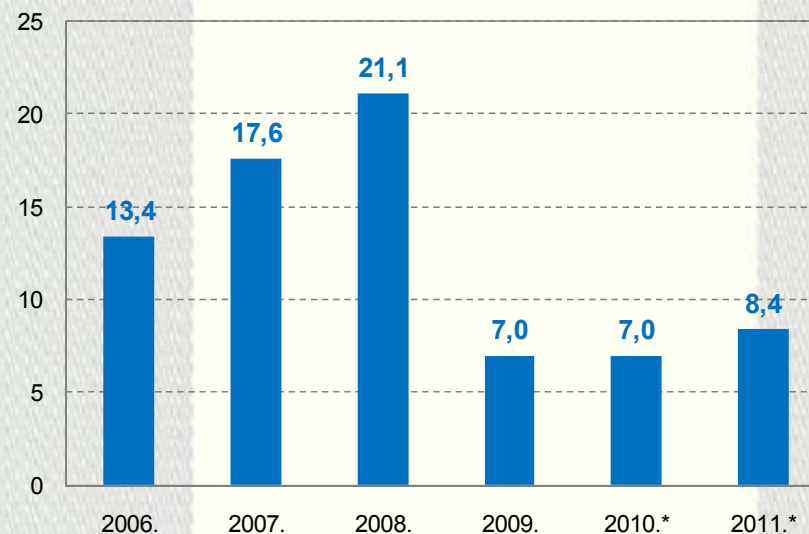
- Економски опоравак се још није у пуној мери одразио на кретања на тржишту рада.
- Према подацима Анкете о радној снази, стопа незапослености је у октобру била иста као и у марту 2010. године (19,2%).

Висок новембарски извоз углавном заснован на пољопривреди

Графикон 15. **Робна размена**
(десезонирани подаци у еврима, 2008=100)

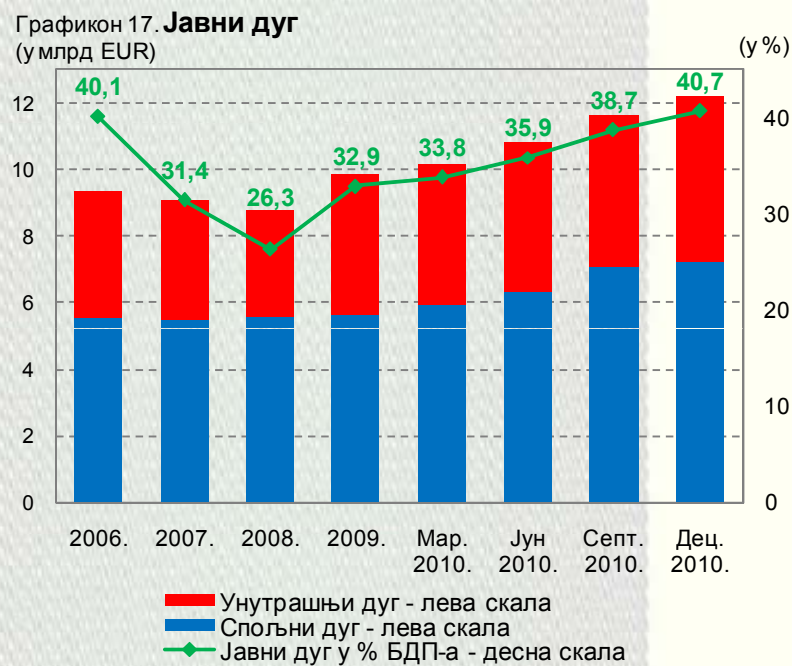
Графикон 16. **Дефицит текућег рачуна платног биланса**
(у % БДП-а)

* Процена НБС.

- Иако је у новембру забележен бржи раст увоза од извоза у еврима (17% наспрам 10% десезонирано), вредност извоза је на највишем нивоу у последњих десет година.
- У првих 11 месеци 2010. године раст извоза је био знатно бржи од раста увоза (22% наспрам 9% међугодишње). Раст извоза се у највећој мери дугује основним металима, хемијским производима и храни, а код увоза интермедијарним производима и енергији.
- У 2010. години се очекује дефицит текућег рачуна од око 7,0% БДП-а, а у 2011. његов раст на 8,4% БДП-а.

Умерена монетарна експанзивност по основу фискалне политике у 2010...

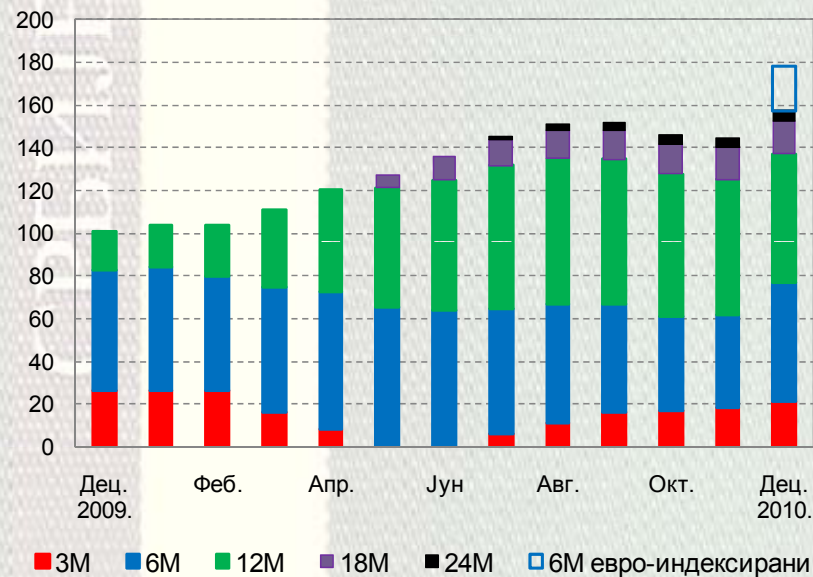

Извор: Министарство финансија РС.

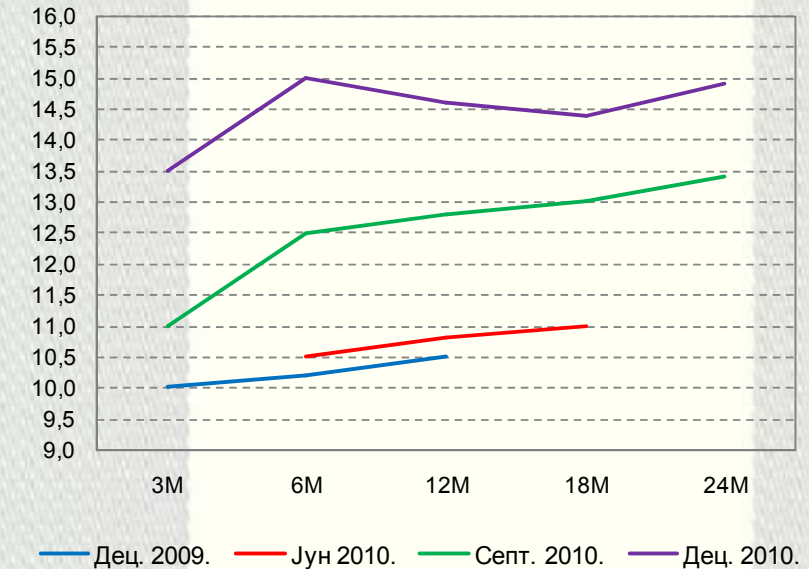
- Јавни дуг је у децембру износио 12,2 млрд евра (40,7% БДП-а), али се у 2011. години очекује његова стабилизација, имајући у виду ограничења која намећу фискална правила.
- У 2011. години нас очекује нешто умеренији дефицит, у висини од 4,1% БДП-а, али с нешто експанзивнијим монетарним ефектом.

... јер је дефицит углавном финансиран продајом трезорских записа

Графикон 18. Рочна структура продатих трезорских записа (у млрд RSD)

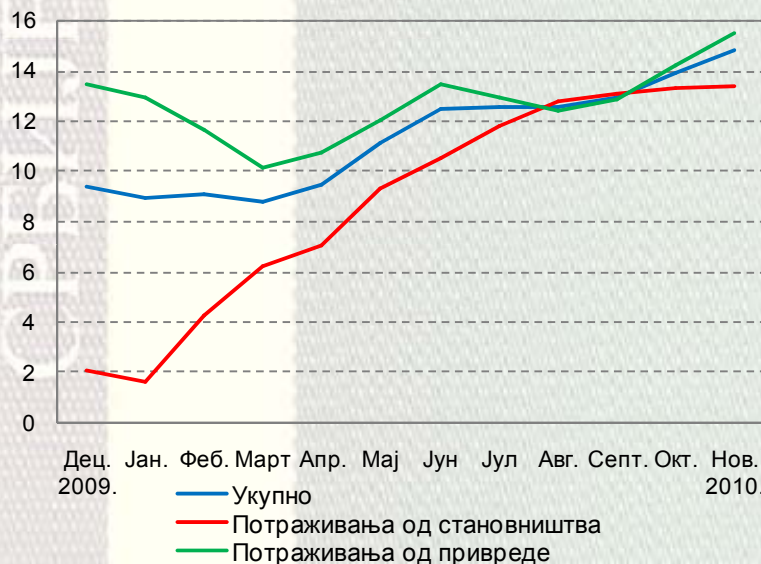
Графикон 19. Крива приноса на државне хартије од вредности (крај периода, у %, на годишњем нивоу)

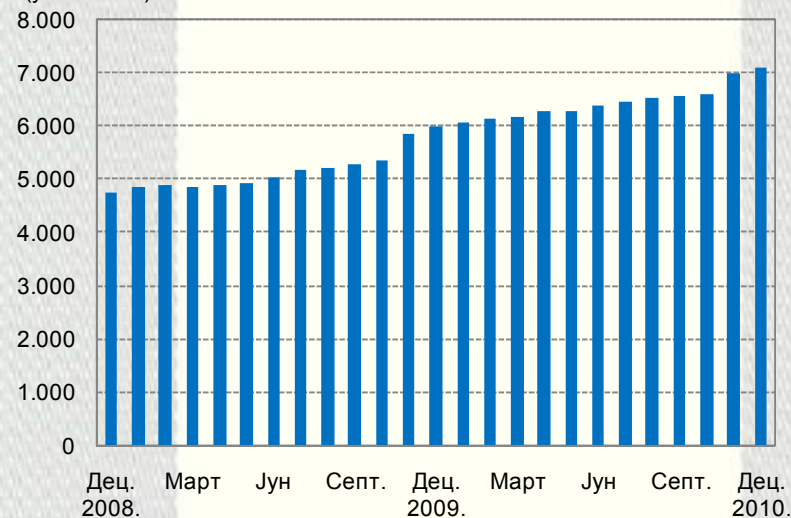
- Стање дуга по основу продатих трезорских записа је у 2010. години повећано за 77,5 млрд динара и крајем године је износило 178,2 млрд динара.
- Емисијама трезорских записа држава је утицала на даљи развој финансијског тржишта, као и на формирање референтне динарске криве приноса за рочност до две године.
- Недовољна заинтересованост инвеститора за улагање у државне ХоВ и последично смањење стања продатих трезорских записа, које је било изражено у другом полугодишту, компензовани су крајем године емисијом трезорских записа индексираних у еврима, на којој је остварена стопа приноса од 5,25% за рочност од шест месеци.

Пласмани банака и штедња становништва настављају да расту

Графикон 20. **Реална потраживања банака по кредитима ***
(међугодишње стопе раста, у %)

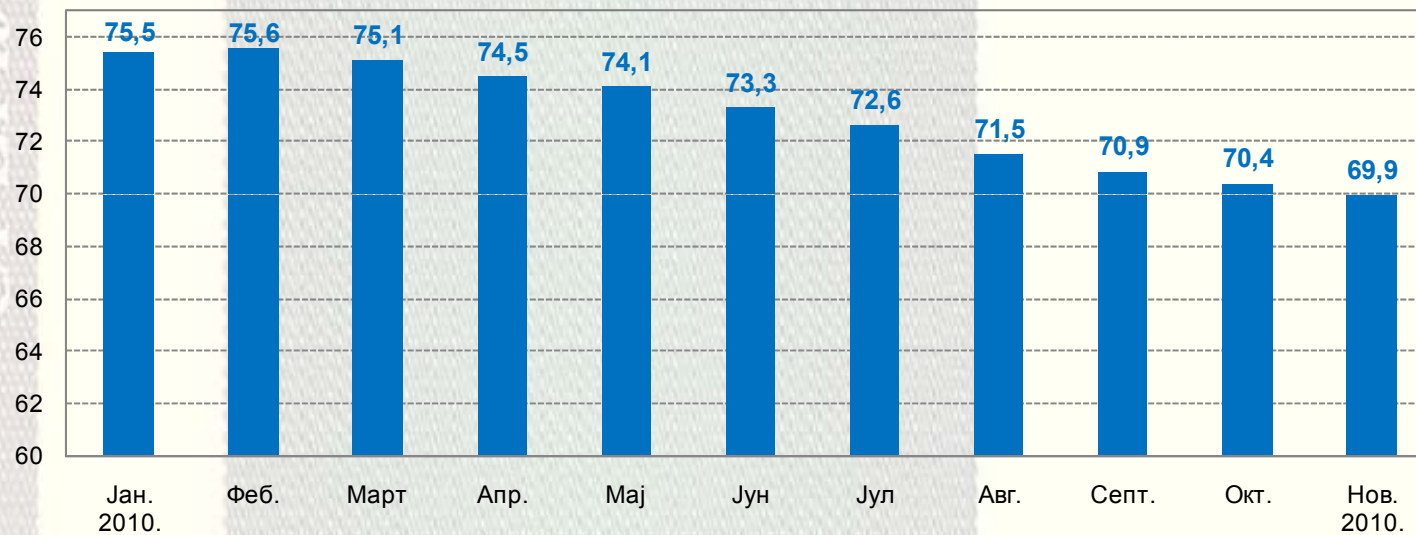
Графикон 21. **Девизна штедња становништва**
(у млн EUR)

- Током 2010. године настављен је раст пласмана банака, заснован пре свега на домаћим изворима финансирања. Значајан раст остварила је девизна штедња становништва, која је повећана за додатних 1,1 млрд евра.
- Раст кредита приватном сектору посебно је био наглашен током јесени (реална мг. стопа раста је у новембру износила 14,8%).
- У 2011. очекујемо да ће се клијенти банака претежно финансирати по тржишним условима. Програм субвенционисаних кредита у 2011. биће настављен у мањем обиму, у складу са опоравком домаће тражње.

Смањује се учешће индексираних и девизних кредита

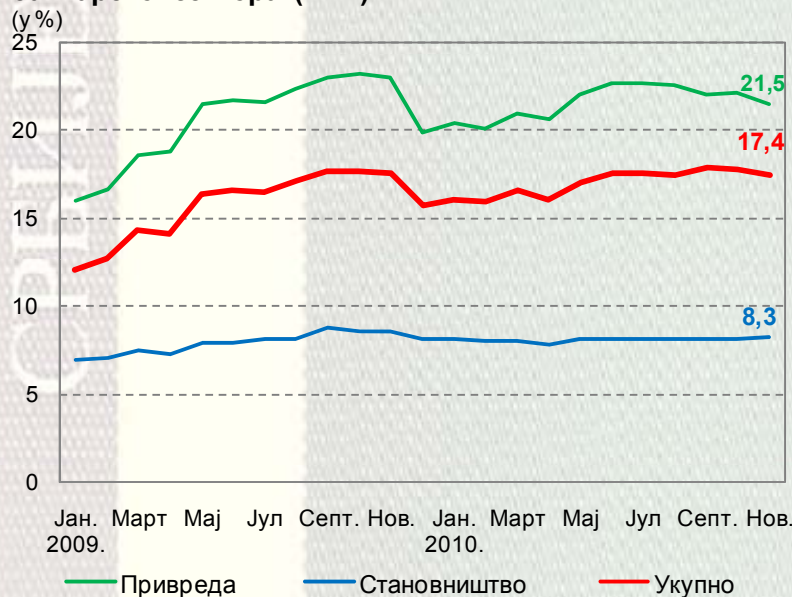
Графикон 22. Учешће индексираних и девизних кредита привреди и становништву у укупним (у %)

- Учешће индексираних и девизних кредита у укупним кредитима је током 2010. године смањено за преко пет п.п. НБС ће наставити да ради на динаризацији, што би требало да утиче на даље смањивање учешћа индексираних и девизних кредита у укупним кредитима.

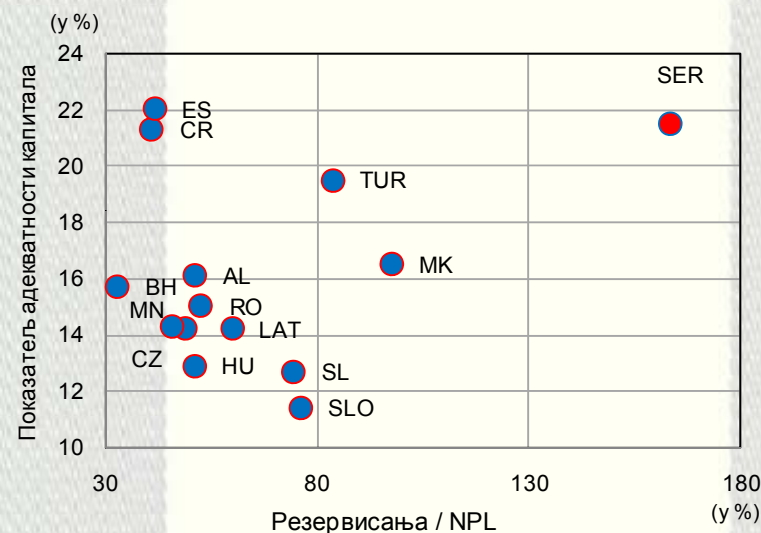
Успорен раст и висока покривеност проблематичних кредита

Графикон 23. Преглед бруто проблематичних кредита банкарског сектора (NPL)

Графикон 24. Однос адекватности капитала и покривеност NPL-а у земљама централне и источне Европе

(март - јун 2010. год)

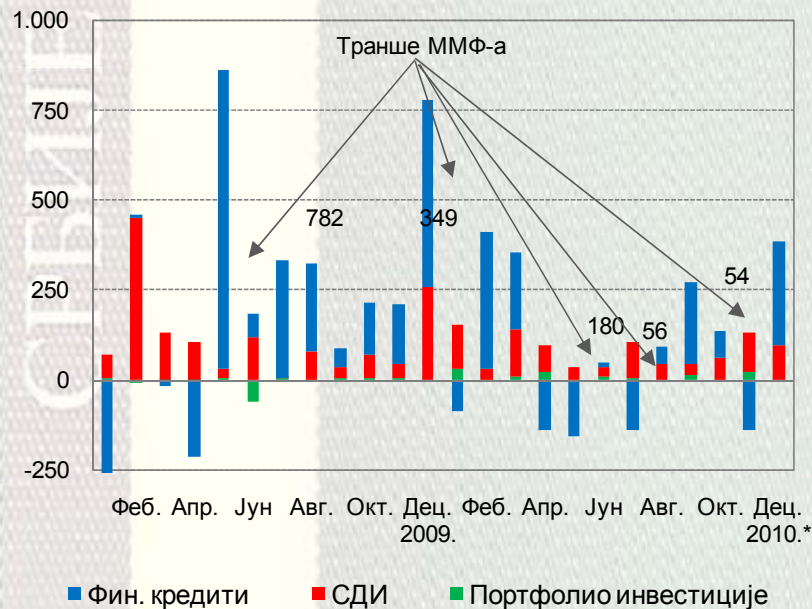

Извор: ММФ.

- Бруто проблематични кредити у новембру 2010. године износили су 17,4% (нето 10,4%). Током 2010, раст учешћа проблематичних кредита у укупним био је знатно спорији него током 2009: 1,7 п.п. у првих 11 месеци 2010, док је у првих 11 месеци 2009. износио 6,2 п.п.
- Очекује се да доношење Закона о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава допринесе повећању степена наплате потраживања и смањењу проблема неликвидности привреде.
- Банкарски сектор Србије предњачи како по висини капитализованости, тако и по степену покривености проблематичних кредита. Високо покриће проблематичних кредита обезбеђује стабилност банкарског сектора.

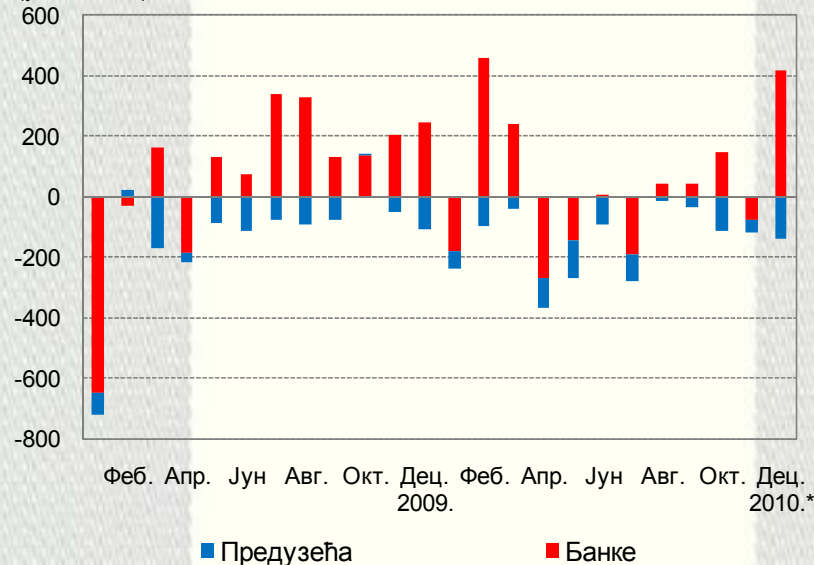
Низак прилив инокапитала...

Графикон 25. Прилив капитала
(у млн EUR)

* Прелиминарни подаци.

Графикон 26. Задуживање банака и предузећа у
инострaнству
(у млн EUR)

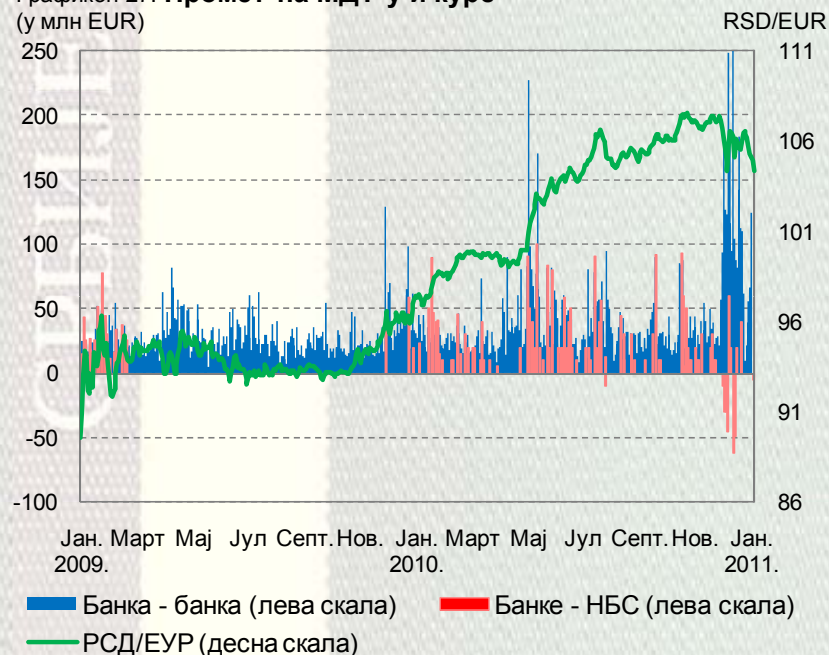

* Прелиминарни подаци.

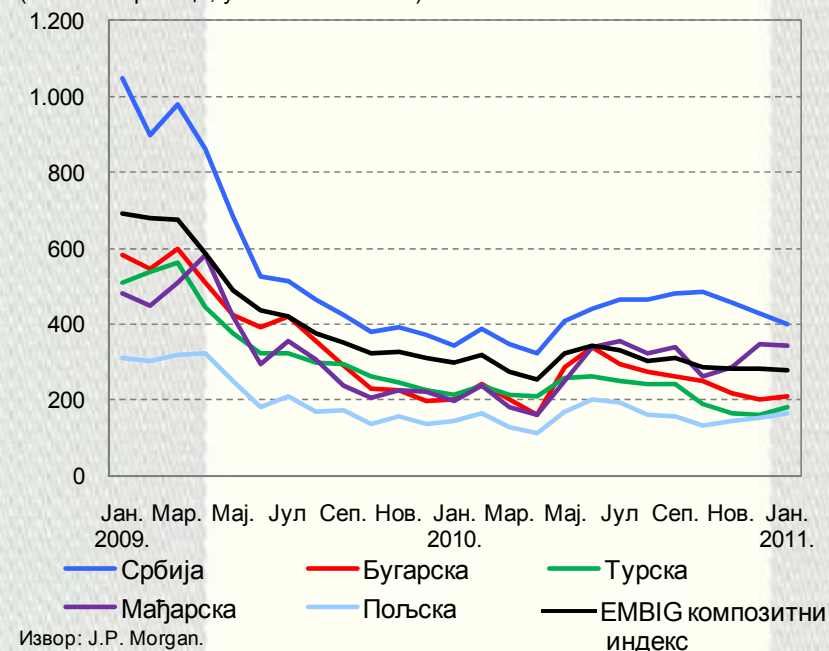
- Нето прилив по основу страних директних инвестиција (СДИ) у 2010, према прелиминарним подацима, износи око 860 млн евра, што је ниже од планираног износа од 1 млрд евра.
- Банке су се у 2010. нето задужиле 475 млн евра (у највећој мери у децембру), док су се предузећа нето раздужила 890 млн евра према иностранству (прелиминарни подаци).

... резултат је нестабилности у региону и високе премије ризика земље, што је у основи депрецијацијских притисака у 2010

Графикон 27. Промет на МДТ-у и курс
(у млн EUR)

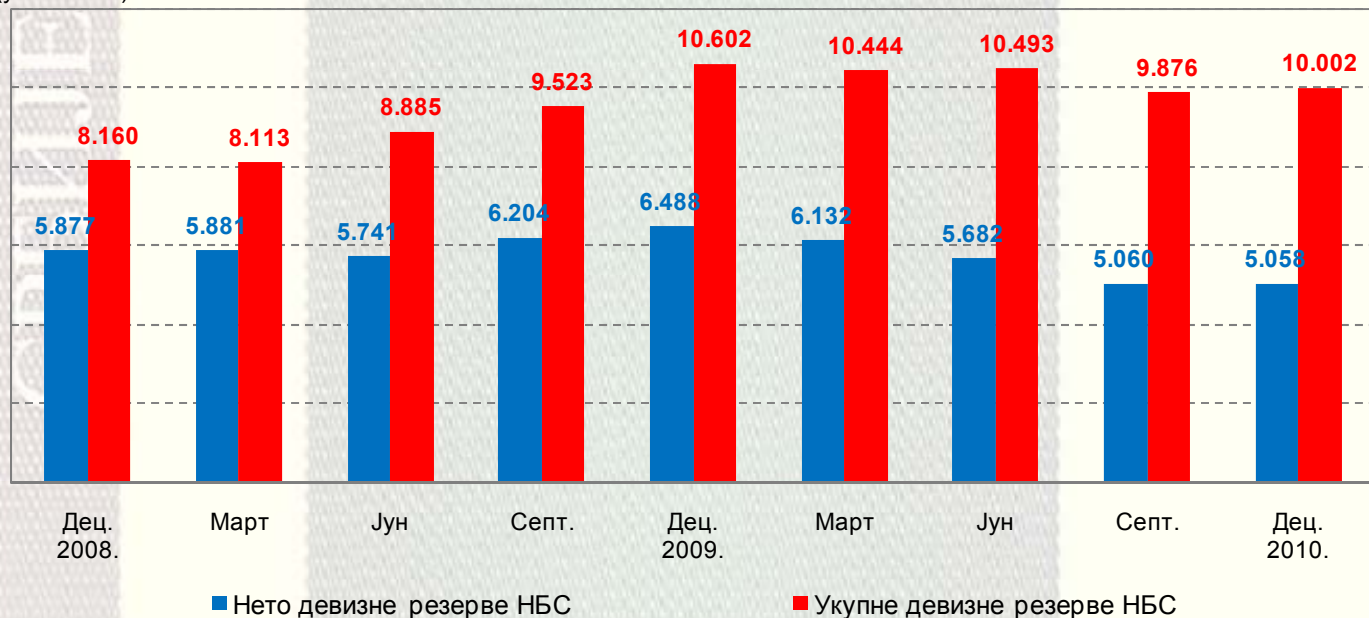
Графикон 28. Показатељ премије ризика – EMBI по земљама
(месечни просеци, у базним поенима)

- У 2010. години динар је према еврџу депрецирао номинално 9,1% (а реално око 2%).
- У новембру је започет пад премије ризика земље, по први пут од маја 2010. У новембру је и рејтинг агенција “Fitch” поправила оцену изгледа у оквиру кредитног рејтинга Србије.
- Апрецијација динара у децембру и јануару резултат је повећања референтне каматне стопе, пада премије ризика и емисије трезорских записа индексираних у еврима, која је повећала тражњу банака за динарима. НБС је учествовала и на страни куповине девиза од банака.
- У 2010. години, НБС је банкама нето продала 2,33 млрд евра.

Девизне резерве су на задовољавајућем нивоу

Графикон 29. **Кретање девизних резерви**
(у млн EUR)

Нето девизне резерве:

1. Девизна актива

(монетарно злато, ефективни страни новац, девизна средства НБС на рачунима у иностранству и хартије од вредности);

2. Девизна пасива

(кредити ММФ-а, средства по основу обавезне резерве, остали кредити према иностранству).

- Девизне резерве НБС су крајем 2010. године износиле 10 млрд евра и изнад су стандардних критеријума оптималности (покривеност око осам месеци увоза робе и услуга, или 416% М1).
- У оквиру стенд-бај аранжмана с ММФ-ом, ради јачања девизних резерви, Србија је ове године повукла 344,1 млн евра. До сада је укупно повучено 1,48 млрд евра (укупан аранжман износи 2,87 млрд евра).
- Крајем децембра 2010. године, НБС је располагала са 4,9* млрд евра које није прикупила по основу обавезне резерве или инозадужења (нето девизне резерве), што је изнад доњег прага договореног с ММФ-ом (4,0* млрд евра).

* Обрачунато по програмском курсу.

Нова регулатива о обавезној резерви

- Смањење експанзивности монетарне политике кроз обавезну резерву у складу је са опредељењем Народне банке Србије да користи све инструменте монетарне политике како би инфлацију довела у границе циља у средњем року.
- Кључне новине односе се на:
  - диференцијацију стопе обавезне резерве према рочној структури извора, што је пракса ЕЦБ-а (до две године и преко две године),
  - динарско издвајање дела девизне обавезне резерве по диференцираним стопама.
- **Диференциране стопе динарске обавезне резерве:**
  - 5% на изворе до две године,
  - 0% на изворе преко две године.
- **Диференциране стопе девизне обавезне резерве:**
  - 30% на изворе до две године, уз 15% динарског издвајања,
  - 25% на изворе преко две године, уз 10% динарског издвајања.

Ефекти нове регулативе о обавезној резерви

- Мере предложене у оквиру нове регулативе не значе повлачење ликвидности на нивоу банкарског система, већ мање ослобађање ликвидности у односу на важећу регулативу.
- Ефекти на нивоу банкарског система*:
  - **смањење укупне девизне обавезне резерве у односу на постојећу за 268 млн евра** (смањење обавезе девизног издвајања у износу од око 329 млн евра и повећање динарског дела за око 61 млн евра);
  - **смањење нето ослобађања које је требало да уследи према постојећем моделу.**

*Процена вршена на основу података банака од 17. јануара 2011. године.

Банке и даље не обрачунавају обавезну резерву на износ...

- Изменама регулативе о обавезној резерви **кључни изузеци**, тј. умањења основице за обрачун обавезне резерве, **нису укинати**:
  - субординиране обавезе које се укључују у допунски капитал банке;
  - средства примљена од међународних финансијских организација;
  - депозити и кредити примљени из иностранства у периоду 1. октобар 2008 - 31. март 2010, до доспећа тих обавеза, а најкасније до 31. децембра 2013. године.
- Највећи број изузетака је укинут у марту 2010. године.
- Нова одлука привремено (шест месеци) предвиђа и олакшицу мањег издвајања девизне обавезне резерве по основу прираста субвенционисаних кредита (за ликвидност, трајна обртна средства, извозне послове и инвестиције) у односу на њихово стање од 13. јануара 2011. године.